

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної
політики України**

**Національна соціальна
сервісна служба України**

**Львівська обласна військова
адміністрація**

Львівська обласна рада

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України

«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності комунального закладу Львівської обласної ради «Поповицький психоневрологічний інтернат» (далі – заклад, інтернат, ПНІ).

UB

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав

людини

№8465.2/01/9956-24/24/53 від 27.06.2024

КЕП: Лубінець Д. В. 27.06.2024 16:23

5FBB77F7B650371D04000000E88D010044560300

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування інтернату групою НПМ 15.03.2024 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребує вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті (копія додається).

Так, під час відвідування з'ясовано, що в інтернаті існує заборона доступу підопічних до власних житлових кімнат та ліжок впродовж дня. Під час спілкування з підопічними та шляхом огляду житлових кімнат з'ясовано, що зранку персонал закладу виводить підопічних на вулицю (у літньо-весняний період) або ж до кімнати відпочинку (у осінньо-зимовий період), де вони проводять весь свій вільний час. Заборона протягом дня перебувати у власних кімнатах не відповідає вимогам пункту 36 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання (далі – Стандарти КЗК).

Встановлено, що підвальне приміщення інтернату, яке визначено як укриття, потребує ремонту та не може експлуатуватись як захисна споруда, оскільки не відповідає положенням наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

Під час лікування підопічних заклад застосовує наркотичні засоби, що підлягають спеціальному контролю відповідно до законодавства України. Проте в закладі відсутня ліцензія на право здійснення господарської діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. ПНІ може провадити господарську діяльність з придбання, перевезення, зберігання, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, дозволених до застосування в Україні виключно на підставі ліцензії в порядку, встановленому Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

У порушення вимог статті 23 Закону України «Про психіатричну допомогу» та пункту 9 Типового положення про психоневрологічний інтернат (далі – Типове положення про ПНІ), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, адміністрацією закладу не організовано проведення щорічного огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними, про що свідчить медична документація підопічних.

У ПНІ не дотримано вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147. Зокрема, підопічним при лікуванні лепонексом (клозапіном) не здійснюється регулярне кількісне дослідження клітин білої крові (КБК).

Підопічними не надається письмова усвідомлена згода на лікування та проведення психіатричного огляду, всупереч наказу Міністерства охорони здоров'я України від 15.09.2016 № 970.

У закладі не виконуються рекомендації лікарів стосовно лікування підопічних, зокрема не здійснюється корекція лікування, зубне протезування.

Підопічних не забезпечено необхідними лікарськими засобами. Так, 23 підопічних потребують лікування галоперидолом, прийом якого вимушено припинений, оскільки даний медичний препарат не постачається у зв'язку з невиконанням умов договору КП ЛОР «Міжлікарняна аптека № 272». Даний договір було розірвано, 11.03.2024 було оприлюднено державний тендер на закупівлю медикаментів, однак станом на день відвідування питання залишається не вирішеним.

Закладом не забезпечується належне спостереження за станом здоров'я та організацією надання медичної допомоги особам, у тому числі відповідно

до призначень лікарів, що є порушенням абзацу четвертого пункту 1 розділу VIII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198. В інтернаті відсутні листки лікарських призначень.

В ПНІ не створено позитивного терапевтичного середовища всупереч пункту 34 розділу III Стандартів КЗК. Зокрема, у деяких житлових кімнатах, у яких проживає більше ніж одна особа, відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур.

У ході відвідування закладу групою НПМ виявлено перенаселення в окремих житлових кімнатах, що є порушенням норм житлової площі на особу (8-10 м²) та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення».

Всупереч розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення (далі – Мінімальні норми), затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 р. № 857, не всі підопічні забезпечені в повній мірі твердим інвентарем (столами, тумбами, стільцями, шафами, приліжковими килимками).

У порушення пункту 6.2.3.4 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення», при вході до їдальні облаштовано лише один умивальник (що не відповідає встановленим нормам), але й там відсутня холодна та гаряча проточна вода, відсутнє мило та сушка (паперові рушники).

Приміщення інтернату не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (коридори житлових приміщень не обладнані поручнями; входні двері мають необладнані пороги; не у всіх санітарно-гігієнічних приміщеннях встановлено поручні або інші пристосування; вхід до укриття не облаштований для користування особами, що відносяться до маломобільних груп населення).

У порушення пункту 7 Типового положення про ПНІ, інтернат не забезпечує проведення комплексу реабілітаційних заходів підопічним, оскільки у закладі відсутня посада лікаря-реабітолога.

Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права

і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. Водночас у супереч пункту 7 Типового положення про ПНІ не всім підопічним забезпечується денна зайнятість. Деякі підопічні також скаржилися на відсутність книг, журналів, періодичних видань, радіо.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних

територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг комунальним закладом Львівської обласної ради «Поповицький психоневрологічний інтернат», а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Львівської обласної військової адміністрації.

2. Львівській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу Львівської обласної ради «Поповицький психоневрологічний інтернат»;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

3. Львівській обласній раді:

розглянути можливість внесення змін до штатного розпису інтернату з метою додаткового забезпечення закладу лікарем-психіатром, лікарем-реабілітологом, молодшим медичним персоналом;

вирішити питання належного забезпечення лікарськими засобами КЗ ЛОР «Поповицький психоневрологічний інтернат»;

розглянути питання щодо можливості додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

4. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

5. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, на підтвердження додати відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування комунального закладу Львівської обласної ради «Поповицький психоневрологічний інтернат» на 15 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Гризлова Майя (032) 255 09 50

